
EBA/WRG/2013/01

12. detsember 2013

Hoiatame tarbijaid virtuaalsete vääringute eest

Kokkuvõte

Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) avaldab käesoleva hoiatuse, et juhtida tähelepanu võimalikele riskidele, mis võivad tekkida virtuaalseid vääringuid, nagu Bitcoin, ostes, hoides ja nendega kaubeldes. Virtuaalsed vääringud on jätkuvalt päevakajalised ja üha populaarsemad.

Siiski tuleb olla teadlik virtuaalsete vääringutega kaasnevatest riskidest, sh ohust kaotada raha. Ei ole kehtestatud ühtegi erieeskirja, mis kaitseks kahju eest, mis võib tekkida virtuaalsete vääringute vahetamise või hoidmise platvormi tõrkel või tegevuse lõpetamisel.

Samas kui EBA hindab praegu kõiki virtuaalsete vääringutega seotud asjakohaseid küsimusi, et määrata kindlaks, kas virtuaalsed vääringud saavad ja peaksid olema reguleeritud ja järelevalve all, on soovitatav viia end kurssi nendega seotud riskidega.

Mis on virtuaalsed vääringud?

Virtuaalne vääring on teatud reguleerimata digitaalne raha, mida ei emiteeri ega garanteeri keskpank ja mida saab kasutada maksevahendina. Kasutatakse mitmesuguseid virtuaalseid vääringuid alates arvutimängude võrgukeskkondade ja sotsiaalvõrgustike vääringutest kuni väljapool Interneti ja päriselus kehtivateks muudetud maksevahenditeni. Praegu võimaldatakse üha enam kasutada virtuaalseid vääringuid kaupade ja teenuste eest jaemüüjatele, restoranidele ja meelelahutuskohtadele maksmise vahendina. Nende tehingutega ei kaasne sageli lisa- ega komisjonitasu ja need ei toimu panga kaudu.

Hiljuti on virtuaalne vääring bitcoin loonud tingimused uue põlvkonna detsentraliseeritud mittehierarhiliste virtuaalsete vääringute, nn krüptovaluutade sünniks. Bitcoinil hiljutise kasvu järel on tekkinud kümned muud virtuaalsed vääringud.

Kuidas see toimib?

Virtuaalseid vääringuid saab bitcoini näitel osta tavalise raha eest valuutavahetuse platvormi kasutades. Seejärel kantakse raha bitcoini isikukontole, mida nimetatakse digitaalseks rahakotiks. Tarbijad saavad seda rahakotti kasutades saata Interneti kaudu bitcoine kõigile, kes seda vastu

võtavad, või konverteerida see tagasi riikide garanteeritud tavavaluutaks, nt eurodeks, naelsterlingiteks või dollariteks.

Uusi bitcoine luuakse ehk kaevandatakse Internetis intensiivselt arvutiressursse kasutava tarkvara abil. Nimetatud tarkvara võimaldab tarbijatel kaevandada väikest hulka vääringut sihtotstarbeliselt keerukaid algoritme lahendades. Ent rahapakkumise kasv on fikseeritud ja seetõttu emiteeritakse teatud aja jooksul üksnes väike hulk raha.

Mis riskidega tuleb arvestada?

EBA määratles mitu erijoont ja riski, millega tuleb virtuaalseid vääringuid ostes, hoides või nendega kaubeldes arvestada.

Rahast võib ilma jääda valuutavahetuse platvormil

Virtuaalsete vääringute hankimiseks võib osta neid otse omanikult või valuutavahetuse platvormi kaudu. Enamasti nende platvormide toimimist ei reguleerita. Paljudel juhtudel on valuutavahetuse platvormid tegevuse lõpetanud või tõrkunud, mõnel juhul kolmandate poolte sissehakkimise tõttu. EBA-le on teatatud, et tarbijad kaotavad pidevalt suuri summasid nimetatud platvormidel hoitavat raha.

Arvestage asjaoluga, et valuutavahetuse platvormid ei ole pangad, mis hoiavad virtuaalset raha hoiusena. Kui valuutavahetuse platvormil kaob raha või tekib tõrge, ei taga ükski kehtiv õigusakt – nt hoiuste tagamise skeemi kaudu – kaitset, et hüvitatakse raha, mida hoidsite valuutavahetuse platvormil, isegi kui selle on registreerinud riigi ametiasutus.

Raha võidakse digitaalsest rahakotist varastada

Ostetud virtuaalset vääringut hoitakse digitaalses rahakotis arvutis, sülearvutis või nutitelefonis. Digitaalsetel rahakottidel on avalik võti ja isiklik võti või parool, mis võimaldab juurdepääsu rahakotile. Digitaalsed rahakotid ei ole siiski häkkeritele kättesaamatud. Nagu tavalistestki rahakottidest võidakse sealt seetõttu raha varastada. Teatatud on juhtumitest, kui tarbijad on jäänud ilma virtuaalsest rahast, mille väärtus on üle 1 miljoni USA dollari, ja väljavaated seda tagasi saada on kasinad.

Lisaks võib digitaalse rahakoti võtme või parooli kaotamisel juhtuda, et virtuaalset raha ei saa enam kunagi tagasi. Paroole registreerivaid ja asendusparoole väljastavaid keskasutusi ei ole loodud.

Virtuaalseid vääringuid maksevahendina kasutades olete kaitseta

Kaupade ja teenuste eest maksmise vahendina virtuaalseid vääringuid kasutades ei taga ELi õigusaktid õigust raha tagasi saada, mis kehtib näiteks tavapärase pangaülekande või muult maksekontolt tehtud ülekande puhul. Raha, mis arvestatakse digitaalsest rahakotist maha kinnitust saamata või ekslikult, seetõttu enamasti ei tagastata. Jaemüüjad võtavad virtuaalseid

vääringuid vastu omal äranägemisel ja/või lepingute alusel ja see ei ole püsivalt garanteeritud, vaid võib mis tahes ajal etteteatamisajata muutuda.

Virtuaalse vääringu väärtus võib kiiresti muutuda ja kahaneda isegi nullini

Bitcoinide ja muude virtuaalsete vääringute hind on hoogsalt kasvanud. Seetõttu on teatud tarbijad otsustanud nendesse investeerida. Siiski tuleb arvestada, et virtuaalsete vääringute väärtus on väga kõikumine ja võib kergesti nii kasvada kui ka kahaneda. Kui teatud virtuaalse vääringu populaarsus kahaneb näiteks seetõttu, et mingi muu virtuaalne vääring muutub populaarsemaks, on üsna tõenäoline, et koos populaarsusega väheneb järsku ja püsivalt ka selle väärtus.

Vääringute hinna kõikumine mõjutab virtuaalsete vääringute maksevahendina kasutajaid, sest vastupidi riikide garanteeritud vääringus tavapärasele panga- või maksekontole makstud rahale ei saa olla kindel, et virtuaalraha väärtus jääb üldjoontes stabiilseks.

Virtuaalses vääringus tehingute tegemise võimalust võidakse ära kasutada kuritegelikel eesmärkidel, sh rahapesuks

Virtuaalsetes vääringutes tehtavad tehingud on avalikud, aga nimetatud tehingute pooled (maksjad ja saajad) ei ole. Enamasti ei ole tehingud jälgitavad ja tagavad virtuaalse vääringu tarbijatele ulatusliku anonüümsuse. Seetõttu on võimalik, et virtuaalse vääringu võrku kasutatakse tehinguteks, mis on seotud kuritegude, sh rahapesuga. Nimetatud ära kasutamise tulemuseks võib olla, et õiguskaitseorganid otsustavad sulgeda valuutavahetuse platvormid ja blokeerida juurdepääsu platvormidel hoitavale rahale ja selle kasutamise.

Võib tekkida maksukohustus

Tuleb arvestada, et hoiustatavatelt virtuaalsetelt vääringutelt tuleb tasuda makse, nt käibemaksu või maksu kapitali kasvutulult. Tuleb kindlaks teha, kas virtuaalseid vääringuid kasutades tekib asjaomases riigis maksukohustus.

Mida enda kaitseks ette võtta?

Soovitame virtuaalsete vääringute ostmisel arvestada ja mõista täiel määral nende erijooni. Ei maksa kulutada pärisraha, millest ilmajäämist te endale lubada ei saa.

Võtke ka oma digitaalse rahakotiga kasutusele samad ettevaatusabinõud, nagu te võtaksite oma tavalise rahakotiga. Ei tasu hoida suurt hulka raha väga pikka aega. Raha tuleb hoida turvalises ja kindlas kohas. Kui kavatsete kasutada valuutavahetuse platvormi, peaksite hoidma end kursis ka sellega, kes on nende omanikud, milline on nende ärimudel, läbipaistvus ja avalikkuse hoiak nende suhtes.